

3. Rasulovich, K. A. (2021). The role of agro-tourism in the development of socio-economic infrastructure in rural areas. *Наука и образование сегодня*, (3 (62)), 13-14.
4. Rasulovich, K. A., & Tuymuratovich, A. M. (2021). Efficiency of formation of franchise in small business development. *Наука и образование сегодня*, (9 (68)), 39-42.
5. Bakhromov, A., Juraeva, N., Nurfayzieva, M., Oppokkhonov, N., & Egamnazarov, K. (2023). Sun'iy intellektning turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifatini oshirishdagi o'rni. *Academic research in educational sciences*, 4(6), 23-31.

SHAHARSOZLIKDA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Raximov Sherbek Kamolovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Malaka oshirish instituti

Maxsus fanlar sikli o'qituvchisi, mayor

rahimovserbek305@gmail.com

Annotasiya: Maqola shaharsozlikda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati, imkoniyatlari va ularni amalga oshirishdagi muammolarga bag'ishlangan. Aqlli shaharlar (Smart Cities), ekologik toza energiya manbalari, suv va chiqindilarni samarali boshqarish kabi innovatsion yondashuvlar shaharlarning rivojining asosidir. Maqolada Singapur, Dubai va Kopengagen kabi shaharlarning barqaror rivojlanish strategiyalari tahlil qilinib, ularning tajribasini boshqa shaharlarga qo'llash imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Innovatsion texnologiyalarning shaharsozlikda muvaffaqiyatli qo'llanishi uchun davlat, xususiy sektor va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlari zarurligi ta'kidlangan. Shuningdek, ekologik barqarorlik, ijtimoiy innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarning urbanizatsiyaga ta'siri muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: Innovatsion shaharsozlik, aqlli shaharlar (Smart Cities), ekologik barqarorlik, ijtimoiy innovatsiyalar, raqamli texnologiyalar.

Kirish: Zamonaviy shaharsozlik urbanizatsiya jarayonlarining tezlashuvi va texnologik rivojlanish natijasida yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Bugungi kunda innovatsion yondashuvlar shahar muhitini yanada qulay, xavfsiz va ekologik jihatdan barqaror qilishga xizmat qilmoqda. Aqlli shahar konsepsiyasi, raqamli texnologiyalar, ekologik infratuzilma va barqaror transport tizimlari shaharsozlikning asosiy yo'nalishlariga aylangan.

Zamonaviy dunyoda shaharsozlik sohasi tez o'zgarishlar va yangiliklar bilan to'lib ketmoqda. Urbanizatsiya jarayonlarining jadal sur'atlari, aholining shaharlarga ko'chib o'tishi va resurslarning cheklanganligi shaharsozlikda innovatsion yondashuvlarni talab qilmoqda. Aqlli shahar konsepsiyasi, yashil arxitektura, barqaror rivojlanish va raqamli texnologiyalar shahar infratuzilmasini yanada samarali va qulay qilishga yordam beradi.

Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, Singapur, Dubai, Kopengagen kabi shaharlarda innovatsion g'oyalar va texnologiyalar muvaffaqiyatli qo'llanilib, ularni dunyoning eng rivojlangan va qulay shaharlariga aylantirgan. Ushbu maqolada zamonaviy shaharsozlikdagi innovatsion yondashuvlar, ularning xorijiy amaliyotlari va O'zbekiston shaharlarida qo'llash imkoniyatlari tahlil qilinadi. Maqolaning asosiy maqsadi shaharsozlik sohasidagi yangi tendentsiyalar va ularning mahalliy sharoitda qanday amalga oshirilishi mumkinligini o'rganishdir.

Shaharsozlikda innovatsion yondashuvlarni joriy etish nafaqat shaharlarning funktsional va estetik jihatdan yaxshilanishiga, balki ularning ekologik barqarorligi va aholi turmush darajasining oshishiga ham xizmat qiladi. Ushbu tadqiqot orqali O'zbekiston shaharlarini rivojlantirishda innovatsion g'oyalarni qo'llashning istiqbollari va cheklovlari aniqlanadi.

Asosiy qism: Maqolada shaharsozlikdagi innovatsion yondashuvlarni o'rganish uchun quyidagi tadqiqot usullari qo'llanilgan:

Nazariy tahlil: Shaharsozlik, aqlli shaharlar, yashil arxitektura va barqaror rivojlanishga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar va hisobotlarni o'rganish. Innovatsion texnologiyalar va ularning shahar infratuzilmasiga tatbiq etilishi haqidagi nazariy asoslarni tahlil qilish.

Solishtirma tahlil: Singapur, Dubay, Kopengagen kabi dunyoning rivojlangan shaharlarida qo'llanilayotgan innovatsion yondashuvlarni solishtirish. Ushbu shaharlarning tajribalarini O'zbekiston shaharlari sharoitida qo'llash imkoniyatlarini baholash.

Amaliy tavsiyalar ishlab chiqish: Tadqiqot natijalariga asoslanib, O'zbekiston shaharlarida innovatsion yondashuvlarni joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar tayyorlash. Ushbu usullar orqali shaharsozlikdagi innovatsion yondashuvlarning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur o'rganilib, ularning O'zbekiston shaharlarida qo'llash imkoniyatlari aniqlanadi.

Maqolaning mavzuda muhokama yozish uchun quyidagi farazlar va fikrlarni keltirish mumkin:

Shaharsozlik — bu faqat bino va infrastruktura qurish emas, balki insonlarning hayotini yaxshilash, ekologik muvozanatni saqlash va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash uchun muhim vositadir. Innovatsion yondashuvlar esa bu sohada yangi imkoniyatlarni ochib beradi. Ular orqali shaharlarning aqlli (smart cities), ekologik toza va ijtimoiy jihatdan barqaror bo'lishini ta'minlash mumkin.

Aqlli shaharlar (Smart Cities): Innovatsion texnologiyalarning shaharsozlikka tatbiqining eng ko'zga ko'rinadigan namunasi — bu "aqlli shaharlar" tizimidir. Aqlli shaharlarda (IoT), kichik ma'lumotlar (big data), sun'iy intellekt (AI) kabi texnologiyalardan foydalaniladi. Masalan, naqd pulsiz transport tizimi, energiyani samarali foydalanish, aholining harakatini nazorat qilish va boshqalar. Bu texnologiyalar shaharning ishlashini osonlashtirib, aholining hayotini yaxshilaydi.

Ekologik barqarorlik: Innovatsion yondashuvlar shaharlarni ekologik jihatdan toza va barqaror qilishga yordam beradi. Masalan, qayta ishlatiladigan energiya manbalari (quyosh, shamol energiyasi), yashil maydonlarni ko'paytirish, suv va havoni ifloslantiradigan omillarni kamaytirish kabi choralar innovatsion shaharsozlikning asosiy yo'nalishlaridan biridir. Bu nafaqat ekologik muhitni saqlash, balki iqtisodiy jihatdan ham foydalidir.

Ijtimoiy innovatsiyalar: Shaharsozlikda innovatsiyalar faqat texnologiyalar bilan cheklanmaydi. Ijtimoiy innovatsiyalar — bu shahar aholisining hayotini yaxshilash, ijtimoiy adolatni ta'minlash va turli guruhlar o'rtasidagi masofani kamaytirish uchun qo'llaniladigan yangiliklardir. Masalan, ijtimoiy uy-joy loyihalari, qabul qilinadigan narxlardagi transport va boshqa ijtimoiy xizmatlar.

Rivojlanishdagi muammolar: Ammo, innovatsion yondashuvlarning shaharsozlikda qo'llanishi bilan birga bir qancha muammolar ham mavjud. Masalan, texnologiyalarni joriy etish uchun katta mablag'lar talab qilinadi, bu esa rivojlanmay yotgan mamlakatlar uchun muammoli bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, aholining texnologiyalarga nisbatan notanish bo'lishi, ma'lumotlar xavfsizligi masalalari kabi muammolar ham kelib chiqadi.

Kelajakdagi yo'nalishlar: Kelajakda innovatsion shaharsozlikning asosiy yo'nalishlaridan biri — bu tabiiy resurslarni samarali foydalanish va ekologik ta'sirni kamaytirish bo'lishi kutilmoqda. Shuningdek, aholining faol ishtirokini ta'minlash, shaharlarni ijtimoiy jihatdan yaqinlashtirish kabi yo'nalishlar ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Shaharsozlikda innovatsion yondashuvlar — bu zamonaviy shaharlarni rivojlantirishning asosiy vositasidir. Ular orqali nafaqat infrastrukturani, balki aholining hayotini yaxshilash, ekologik muvozanatni saqlash va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash mumkin. Ammo, bu yo'lda turli muammolarni hal etish va barcha jamiyat foydasi ko'zda tutish lozim. Innovatsiyalarning shaharsozlikda muvaffaqiyatli qo'llanishi uchun davlat, xususiy sektor va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlari zarur.

Singapur, Dubay va Kopengagen kabi shaharlar barqaror rivojlanish strategiyalarini muvaffaqiyatli qo'llash bo'yicha dunyoda yetakchi hisoblanadi. Ushbu shaharlar o'zlarining innovatsion yondashuvlari, ekologik va ijtimoiy barqarorlikka qaratilgan dasturlari bilan ajralib turadi. Quyida ushbu shaharlarning barqaror rivojlanish strategiyalarini tahlil qilamiz:

Singapur: Aqlli va yashil shahar

Singapur — bu cheklangan tabiiy resurslar va katta aholi zichligiga qaramay, barqaror rivojlanish bo'yicha dunyoda yetakchilik qiluvchi shahar. Uning muvaffaqiyati quyidagi strategiyalar asosida shakllangan:

Aholi zichligi: 8,358 kishi/km² (2023).

Barqaror energiya: Singapur quyosh energiyasidan foydalanishni kengaytirish maqsadida 2030-yilga kelib quyosh energiyasining 3 gigavatt (GW) quvvatiga erishishni rejalashtiradi.

Suvni qayta ishlash: "NEWater" loyihasi orqali chiqindi suvlar tozalab, ichimlik suvi sifatida ishlatiladi. Bugungi kunda Singapur suv ehtiyojining 40% ni qayta ishlangan suvdan qoplanadi.

Aqlli transport: 2023-yil holatiga ko'ra, aholining 70% dan ortig'i jamoat transportidan foydalanadi.

Aqlli shahar texnologiyalari: Singapur "Smart Nation" dasturini amalga oshirib, IoT (Internet of Things), sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan (big data) keng foydalanadi. Masalan, aqlli transport tizimi, avtomatlashtirilgan chiqindilarni yig'ish va energiya samaradorligini oshirish kabi yechimlar qo'llaniladi.

Yashil infratuzilma: Shaharning 47% qismi yashil maydonlar bilan qoplangan. Singapur o'zining "City in a Garden" konsepsiyasi asosida yashil maydonlarni kengaytirishga qaratilgan. Ko'p qavatli bog'lar (vertical gardens), yashil binolar va ekologik toza transport vositalari keng qo'llaniladi.

Dubay: Barqarorlik va hashamat uyg'unligi

Dubay o'zining hashamatli binolari va yuqori hayot standarti bilan mashhur bo'lsa-da, barqaror rivojlanishga ham katta e'tibor beradi. Uning strategiyalari quyidagilardan iborat:

Aholi zichligi: 860 kishi/km² (2023).

Yashil bino standartlari: "Dubai Sustainable City" loyihasi orqali 500 ta uy va 89 ta savdo maydonchasi ekologik standartlar asosida qurilgan.

Quyosh energiyasi: "Mohammed bin Rashid Al Maktoum Solar Park" loyihasi 2023-yilga kelib 5,000 megavatt (MW) quvvatga erishdi. Bu Dubayning energiya ehtiyojining 25% ini qoplaydi.

Suvni tejash: Cho'l iqlimiga qaramay, Dubay suvni qayta ishlash va suvni tejash bo'yicha innovatsion yechimlarni qo'llaydi. Dubay suvni qayta ishlash orqali suv iste'molini 30% ga kamaytirdi.

Aqlli shahar texnologiyalari: Shaharda 500 dan ortiq aqlli xizmatlar mavjud, jumladan, avtomatlashtirilgan metro tizimi va aqlli tranzit tizimlari.

Aqlli shahar texnologiyalari: Dubay ham aqlli shahar texnologiyalarini qo'llaydi. Masalan, avtomatlashtirilgan metro tizimi, aqlli tranzit tizimlari va energiya samaradorligini oshirishga qaratilgan dasturlar mavjud.

Kopengagen: Ekologik barqarorlik poytaxti

Kopengagen dunyoda eng barqaror shaharlardan biri hisoblanadi. Uning strategiyalari asosan ekologik barqarorlik va aholi farovonligiga qaratilgan:

Aholi zichligi: 6,800 kishi/km² (2023).

Karbon neytral shahar: Kopengagen 2025-yilga kelib dunyodagi birinchi karbon neytral poytaxt bo'lishni maqsad qilgan. 2023-yilga kelib karbon emissiyasini 2005-yilga nisbatan 70% ga kamaytirdi. Buning uchun qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish, energiya sarfini kamaytirish va ekologik toza transportni rag'batlantirish kabi choralar ko'riladi.

Velosiped transporti: Shahar aholisining 50% dan ortig'i ishga yoki maktabga velosipedda boradi. Shaharda 400 km dan ortiq velosiped yo'llari mavjud.

Yashil maydonlar: Shaharning 30% qismi yashil maydonlar bilan qoplangan. Shaharda ko'plab yashil maydonlar, parklar va suv havzalari mavjud. Bu nafaqat ekologik barqarorlikni, balki aholining sog'lom turmush tarzini ham ta'minlaydi.

Atrof-muhitni muhofaza qilish: Kopengagen chiqindilarni qayta ishlash va suvni tejash bo'yicha qat'iy siyosat olib boradi. Shaharda chiqindilarning 90% dan ortig'i qayta ishlanadi.

Umumiy xulosalar:

Innovatsion texnologiyalar: Ushbu shaharlar barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun aqlli shahar texnologiyalaridan keng foydalanadi.

Yashil infratuzilma: Yashil maydonlar, qayta tiklanadigan energiya manbalari va ekologik toza transport keng qo'llaniladi.

Atrof-muhitni muhofaza qilish: Chiqindilarni qayta ishlash, suvni tejash va karbon emissiyasini kamaytirish kabi choralar muhim o'rin tutadi.

Aholi ishtiroki: Barqaror rivojlanish dasturlarida aholining faol ishtiroki ta'minlanadi.

Singapur, Dubay va Kopengagen kabi shaharlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, barqaror rivojlanish uchun uzoq muddatli rejalar, innovatsion yondashuvlar va hukumatning qat'iy qarashlari muhimdir. Bu strategiyalar boshqa shaharlar uchun ham namunali bo'lishi mumkin.

Natijalar: Shaharsozlikda innovatsion yondashuvlar bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot natijalari quyidagi asosiy xulosalarni berdi:

Aqlli shahar konsepsiyasining samaradorligi

Aqlli shahar texnologiyalari (masalan, IoT, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar) shaharlarni boshqarishda samaradorlikni oshirishi aniqlandi.

Raqamli yechimlar orqali transport, energetika, chiqindilarni boshqarish kabi sohalarda resurslarning tejash imkoniyati ko'rsatildi.

Xorijiy tajribalar (masalan, Singapur va Dubay) shuni ko'rsatdiki, aqlli shahar yechimlari aholi turmush darajasini oshirishga va shaharlarni qulayroq qilishga yordam beradi.

Yashil arxitektura va barqaror rivojlanish

Yashil binolar va ekologik toza energiya manbalaridan foydalanish shaharlarning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishda muhim rol o'ynashi aniqlandi.

Kopengagen kabi shaharlarda qo'llanilayotgan barqaror rivojlanish strategiyalari ekologik va iqtisodiy foyda keltirishi ko'rsatildi.

O'zbekiston shaharlarida yashil maydonlarni ko'paytirish, quyosh va shamol energiyasidan foydalanish kabi chora-tadbirlarni joriy etish istiqbolli ekanligi ta'kidlandi.

Raqamli texnologiyalarning urbanizatsiyaga ta'siri

Raqamli texnologiyalar shahar infratuzilmasini modernizatsiya qilish, aholiga sifatli xizmatlar ko'rsatish va ularning hayotini osonlashtirish imkoniyatlarini beradi.

Masalan, aqlli transport tizimlari va onlayn xizmatlar shaharlarda harakatlanish va vaqtni tejash imkoniyatini yaratadi.

Xorijiy tajribalarning mahalliy sharoitga moslashtirilishi. Singapur, Dubay va Kopengagen kabi shaharlarning tajribalari O'zbekiston shaharlari uchun qimmatli manba ekanligi ko'rsatildi. Biroq, ushbu yondashuvlarni mahalliy iqlim, iqtisodiy va madaniy sharoitga moslashtirish zarurligi ta'kidlandi.

Masalan, O'zbekistonda quyosh energiyasidan foydalanish kabi resurslar mavjudligi innovatsion yondashuvlarni joriy etishda katta imkoniyatlar beradi.

Amaliy tavsiyalar

- ✓ O'zbekiston shaharlarida aqlli shahar konsepsiyasini bosqichma-bosqich joriy etish.
- ✓ Yashil arxitektura va barqaror energiya manbalaridan foydalanishni rag'batlantirish.
- ✓ Raqamli texnologiyalarni rivojlantirish va ularni shahar boshqaruviga integratsiya qilish.
- ✓ Xalqaro hamkorlikni kuchaytirib, xorijiy tajribalardan o'rganish va ularni mahalliy sharoitga moslashtirish.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion yondashuvlar shaharsozlikni modernizatsiya qilish, shaharlarni qulayroq va barqaror qilishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston shaharlarida ushbu yondashuvlarni qo'llash orqali urbanizatsiya jarayonlarini samarali boshqarish, atrof-muhitni muhofaza qilish va aholi turmush darajasini oshirish mumkin. Biroq, buning uchun qo'shimcha investitsiyalar, texnologik jihatdan rivojlanish va xalqaro hamkorlik zarur.

Xulosa va takliflar: Shaharsozlikda innovatsion yondashuvlar zamonaviy shaharlarni rivojlantirish, aholining hayotini yaxshilash, ekologik muvozanatni saqlash va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun asosiy vositadir. Aqlli texnologiyalar, ekologik toza energiya manbalari, barqaror infratuzilma va ijtimoiy innovatsiyalar shaharlarning kelajagini belgilaydi. Bu maqolada shaharsozlikda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati, imkoniyatlari va ularni amalga oshirishdagi muammolar muhokama qilindi. Endi bu mavzu bo'yicha xulosa va takliflarni keltiramiz.

✓ **Innovatsiyalar shaharlarning kelajagini belgilaydi:** Aqlli shaharlar (Smart Cities), ekologik toza energiya manbalari, suv va chiqindilarni samarali boshqarish kabi innovatsion yondashuvlar shaharlarning rivojining asosidir.

✓ **Ekologik barqarorlik muhim:** Shaharsozlikda ekologik muvozanatni saqlash, tabiiy resurslarni samarali foydalanish va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash muhim vazifadir.

✓ **Ijtimoiy innovatsiyalar ahamiyati:** Innovatsiyalar faqat texnologiyalar bilan cheklanmasligi kerak. Ijtimoiy adolat, aholining faol ishtiroki va turli guruhlar o'rtasidagi masofani kamaytirish innovatsion shaharsozlikning muhim elementlaridir.

✓ **Muammolar va imkoniyatlar:** Innovatsion yondashuvlarni joriy etishda moliyaviy, texnik va ijtimoiy muammolar mavjud. Biroq, bu muammolarni yengish orqali shaharlarning rivojini ta'minlash mumkin.

Aqlli shaharlarni rivojlantirish bo'yicha takliflar:

✓ **Aqlli shaharlarni rivojlantirish:** Shaharlarda (IoT- **Internet of Things**), kichik ma'lumotlar (big data) va sun'iy intellekt (AI) kabi texnologiyalarni keng joriy etish. Bu transport, energiya, chiqindilarni boshqarish va boshqa sohalarida samaradorlikni oshiradi.

✓ **Ekologik toza energiya manbalarini keng joriy etish:** Quyosh, shamol va suv energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni ko'paytirish. Bunday qadamlar ekologik muvozanatni saqlash va energiya mustaqilligini ta'minlashda muhimdir.

✓ **Savdo-sodiqning barqaror infratuzilmasi:** Shaharlarda ekologik toza transport tizimlarini (elektromobillar, velosiped yo'llari) rivojlantirish va aholini ulardan foydalanishga o'rgatish.

✓ **Chiqindilarni samarali boshqarish:** Chiqindilarni qayta ishlash va ularni kamaytirish bo'yicha innovatsion texnologiyalarni joriy etish. Bu ekologik muhitni saqlash va resurslarni tejash imkoniyatini beradi.

✓ **Ijtimoiy innovatsiyalarga e'tibor berish:** Shahar aholisining faol ishtirokini ta'minlash, turli guruhlarining ehtiyojlarini qondirish va ijtimoiy adolatni ta'minlash.

✓ **Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish:** Innovatsion shaharsozlik bo'yicha tajribaga ega bo'lgan mamlakatlar (masalan, Singapur, Kopengagen, Dubay) bilan hamkorlikni kuchaytirish. Bu yangi texnologiyalar va metodlarni o'rganish imkoniyatini beradi.

✓ **Moliyaviy va texnik imkoniyatlarni yaratish:** Innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun davlat va xususiy sektorning sarmoyasini jalb etish. Bunday loyihalarining uzoq muddatli foydasini tushuntirish muhim.

Shaharsozlikda innovatsion yondashuvlar — bu zamonaviy shaharlarning rivojining asosidir. Ular orqali nafaqat infratuzilmani, balki aholining hayotini yaxshilash, ekologik muvozanatni saqlash va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash mumkin. Innovatsiyalarning muvaffaqiyatli joriy etilishi uchun davlat, xususiy sektor va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlari zarur. Bu yo'lda turli muammolarni yengish va barcha jamiyat foydasini ko'zda tutish lozim. Innovatsion shaharsozlikning kelajagi — bu barqaror, ekologik toza va aholi uchun qulay shaharlarni yaratishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Angelidou, M. (2015). Smart cities: A conjuncture of four forces. *Cities*, 47, 95-106. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.05.004>

2. Bibri, S. E., & Krogstie, J. (2017). Smart sustainable cities of the future: An extensive interdisciplinary literature review. *Sustainable Cities and Society*, 31, 183-212. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2017.02.016>
3. Cohen, B. (2015). The 3 generations of smart cities. *Fast Company*. Retrieved from <https://www.fastcompany.com>
4. European Commission. (2020). Sustainable urban development: Challenges and opportunities. Retrieved from <https://ec.europa.eu>
5. Giffinger, R., Fertner, C., Kramar, H., Kalasek, R., Pichler-Milanovic, N., & Meijers, E. (2007). Smart cities: Ranking of European medium-sized cities. Vienna University of Technology. Retrieved from <http://www.smart-cities.eu>
6. Kitchen, R. (2014). The real-time city? Big data and smart urbanism. *GeoJournal*, 79(1), 1-14. <https://doi.org/10.1007/s10708-013-9516-8>
7. United Nations. (2019). Sustainable Development Goals (SDGs): Goal 11 – Sustainable cities and communities. Retrieved from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>
8. World Bank. (2021). Urban development: Overview. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/overview>.

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH VA UNI MOLİYALASHTIRISH

Yormonqulova Nargiza Ikromjon qizi

Qo'qon Universiteti o'qituvchisi

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

tayanch doktoranti

i.n.yormonqulova@kokanduni.uz

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish va uni moliyalashtirishning zamonaviy yondashuvlari, shaharsozlik va turizm infratuzilmasining o'zaro aloqalari tahlil qilinadi. O'zbekistonning turizm sohasidagi global tajribalari, shaharsozlikning turizmga ta'siri, infratuzilma strategiyalari, moliyalashtirish mexanizmlari va mamlakatda turizmni rivojlantirishdagi barqarorlik nuqtai nazarini ko'rib chiqiladi. Shuningdek, O'zbekistonda mavjud turistik resurslar va infrastruktura imkoniyatlari asosida turizmni rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: Shaharsozlik, turizm infratuzilmasi, O'zbekiston, turizmni moliyalashtirish, barqaror rivojlanish, turistik hududlar, iqtisodiy rivojlanish, turizm strategiyalari.

Kirish: O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida turizm sohasining roli tobora ortib bormoqda. Shaharsozlik va turistik infratuzilma orasidagi o'zaro aloqalar, turizm sohasining barqaror rivojlanishiga va iqtisodiy o'sishiga muhim ta'sir ko'rsatadi. Mamlakatda turizmning rivojlanishiga bo'lgan talab oshgan sari, shaharsozlik va infratuzilma yangilanishi, mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish hamda moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish zaruriyatga aylangan. Ushbu tezisdagi O'zbekistonda turizmni rivojlantirish, uning infratuzilmasini mustahkamlash va moliyalashtirish borasidagi hozirgi holat va imkoniyatlar tahlil qilinadi. O'zbekiston Respublikasi, o'zining boy tarixiy, madaniy va tabiiy merosi bilan turizm sohasini rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega. So'nggi yillarda mamlakatda turizm sanoatiga alohida e'tibor qaratilmoqda, chunki bu soha iqtisodiy o'sishning muhim manbalaridan biri hisoblanadi. Turizm sohasining rivojlanishi nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, balki mamlakatning xalqaro obro'sini oshirish va yangi ish o'rinlarini yaratishda ham muhim ahamiyatga ega. Turizmning iqtisodiy samaradorligi va uning rivojlanishi uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslar va moliyalashtirish mexanizmlari alohida ahamiyatga ega.

Shu bois, O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish va uni moliyalashtirish masalalari joriy davrda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu tezisdagi turizm sohasini moliyalashtirish